

Dva studentské didaktické projekty s využitím metody orální historie pro výuku dějepisu na ZŠ / Two Student's Educational Projects Using the Method of Oral history for History Teaching at the Elementary School

Hana Prunerová

Abstrakt:

Základním cílem orální historie je záznam a analýza ústních svědectví. Učitelé dějepisu však často přemýšlejí o použití metody orální historie hlavně jako o procesu, jak vést žáky k rozhovorům s lidmi (obvykle rodiči, prarodiči, sousedy a místními osobnostmi) o konkrétní události nebo životní zkušenosti. Tím je orální historie vnímána jako užitečné, ale v podstatě jen možné doplnění studia v kurikulu dějepisu s omezením převážně na sociální nebo dokonce místní historii. Metoda orální historie je v naší didaktice dějepisu velmi mladá. A právě její neokoukanost a zároveň velký prostor pro invenci, který tato metoda skýtá, mě přiměl k úvaze o vhodnosti zvolení si metody orální historie pro hlubší praktický výzkum. Zaměřila jsem se nejen na aplikaci dosavadních zkušeností a praktik, které vedou k dosažení maximální efektivity zmíněné metody, ale zároveň jsem provedla výzkum, který by ověřil, nakolik je tato metoda v současné době využívána učiteli, jaké z jejich pohledu skýtá nástrahy a jaké naopak přináší benefity nejen učitelům, ale hlavně samotným žákům. Praktické využití využití navržených projektů jsem pak sama aplikovala při své výuce na plzeňském Gymnáziu Lud'ka Pika.

Abstract:

The following methodological paper is focused on the practical application of the method and its practical use in the higher degree of elementary schools. As an introduction the practical part begins by with the chapter about the possibilities of oral history usage in the elementary schools with its general advantages and disadvantages. The following two projects are offering offer the way how to possibly

use the method possibly. The Project No.1 was implicated at school to verify its effectiveness and the results that are reflected in the next chapter. The project is founded basically on the work with work sheet and video tape with the evidence of a really emotionally strong moment of the Czech history – narrator’s memories for the Lidice’s holocaust and cremation. The Project No. 2 offers a way of use of the oral history by the direct contact with the narrator. The project is called “The town Plzeň in the past and nowadays“. The task of scholars is to communicate with the public narrators and collect as much as possible information/memories about the past face of Plzeň as possible to have an evidence for the comparison ng. The practical part continues by a research about the nowadays current use of the method by elementary school teachers with the particular results. The teachers react for 5 simple questions about the oral history and evaluate its advantages and disadvantages coming from the practical experience. In conclusion there were compared the setted goals compared with the accomplished information and results to generalize the outcome as a whole.

Klíčová slova: didaktika dějepisu, orální historie, pracovní list, moderní dějiny, rodinná historie

Key Words: didactics of history, oral history, worksheet, modern history, family history

Projekt č. 1: „Lidice“

Projekt je navržen pro výuku dějepisu v sedmém ročníku základní školy a v sekundě víceletého gymnázia, tématický celek Druhá světová válka a protifašistický odboj.

Cíle projektu: Studenti budou mít po dokončení projektu autentičtější povědomí o období 2. světové války a problematice vypálení Lidic, studenti budou schopni vytyčit primární zásady práce s pamětníkem, dokážou reflektovat výhody a nevýhody přímé svědecké výpovědi, dokážou ocenit její autentičnost

Kompetence rozvíjející se na základě projektu: kompetence komunikační, sociální, kompetence k učení, kompetence k řešení problému

Popis projektu:

Motivační část – studenti jsou rozděleni do skupin po 4 osobách, je jim předložena obrazová příloha k 2. světové válce, jejich úkolem je odpovědět na následující otázky

-

Otázky a úkoly:

1. *Dokážeš odhadnout, o jakou historickou událost či období se jedná?*
2. *Vymysli na základě dobových fotografií 10 základních informací, pod které by se tato historická událost dala shrnout.*
3. *Doplň 5 doplňujících informací, které sis zapamatoval ze samotného výkladu tvého učitele.*
4. *Dokázal bys vyjmenovat alespoň 3 osobnosti spojené s touto časovou událostí?*
5. *Jak bys charakterizoval situaci na našem území během tohoto období?*
6. *Vzpomeneš si na jméno významné politické osobnosti u nás v tomto období? Jak bys tuto osobnost charakterizoval? Jaký měla osud?*

Text o Lidicích - text rozstříhaný na 4 části, každý žák si přečte potichu jednu z nich, poté ve správném pořadí převypráví zbývající části skupiny, na základě získaných informací si vytvoří základní zápis do sešitu - shrnují nejdůležitější fakta o události. Žáci ve skupině vytvoří 5 základních otázek, na které by se zeptali přímého pamětníka po přečtení předchozího textu. Učitel napomáhá

konkretizací cíle – např.: Které informace jste se z textu nedozvěděly?; Jaké detaily většinou faktografický text postrádá? apod.

Video s výpovědí narátora (svědectví pana Laše³⁹) – žáci pozorně sledují video, před zlédnutím videa dostávají několik motivačních úkolů (viz pracovní list), žáci mají za úkol porovnávat rozdíly mezi výpovědí přímého pamětníka a faktografickým textem. Motivační otázky mohou být typu: Jaké informace navíc ses dozvěděl? Jak bys správně položil pamětníkovi otázku, abys získal informace z videonahrávky? Na závěr každý žák sám za sebe formuluje dalších 5 otázek, na základě informací, které se nedozvěděl ani z textu ani z následné výpovědi narátora. Jaké jsi zaznamenal rozdíly ve vyprávění pamětníka a ve stylu popisu události v předchozím textu? V čem se tyto dva zdroje informací nejvíce lišily? Vysvětli. (Řízená diskuze). Žáci v rámci řízené diskuze v kroužku besedují nad právě získanými poznatky a sdělují si navzájem své dojmy a odlišné názory.

Další hodinu následuje, je-li to možné, **beseda** s přímým pamětníkem 2. světové války. Studenti si předem připraví k dané tématice otázky, téma besedy liší dle příslušného pamětníka.

Zápis rozhovoru v bodech – např. - splnil, nesplnil naše očekávání, odlišnosti v porovnání s dalšími informačními zdroji, přednosti rozhovoru a nevýhody apod.

Výstup projektu – u dlouhodobějšího projektu může být výstupem, např. plakát, malý sborník s příspěvkem každého z žáků, videonahrávka shrnující vzpomínky přímého pamětníka pořízená během živé diskuze s možným dodatečným komentářem. V případě krátkodobějšího projektu výstupem práce s pracovním listem (viz příloha).

³⁹ *Metodický portál pro učitele* Dostupné z www.rvp.cz.

Projekt č. 2: „Plzeň dříve a dnes“

Projekt je navržen pro výuku dějepisu v osmém ročníku základní školy a v tercií víceletého gymnázia, tématický celek Období reálného socialismu a normalizace u nás.

Cíle projektu: Žák je seznámen s dobou normalizace zaměřenou na město Plzeň, umí se pohybovat v informačních zdrojích na základě správného volení hesel, je obeznámen s problematikou komunikace ve skupině a přímým pamětníkem, obohacuje své nově nabyté faktografické znalosti o prožitkové vzpomínky místních občanů

Kompetence rozvíjející se na základě projektu: sociální, pracovní, komunikační, k učení, k řešení problému

Pomůcky: plánec centra Plzně, internet, dobové publikace, nahrávací zařízení (kamera s mikrofonem, mobilní telefon, fotoaparát s nahrávací funkcí)

Popis projektu:

1. **Přípravná fáze** – žáci jsou pedagogem rozřazeni do skupin, a je jim sděleno základní zadání projektu, zároveň s počátečním zadáním dostávají plánec centra Plzně, do kterého budou doplňovat jednotlivé funkce budov, jejich primárním úkolem bude nejen získat jednotlivé poznatky o původních funkcích budov, ale i o zážitcích pamětníků spojených s těmito budovami, výstupem bude tak plakát v jehož středu bude plánec Plzně a od něj budou vést v jednotlivých paprscích odkazy k jednotlivým budovám obohacené o dobové fotografie a „bubliny“ s nejzajímavějšími zážitkovými postřehy občanů.
2. **Fáze plánování a získávání informací** – žáci rozděleni do pracovních týmů domlouvají strategii práce pro výrobu projektového výstupu, zvolený team leader rozdělí jednotlivým členům skupiny úkoly, aby co nejefektivněji využili čas k vyhledání základních a následně i rozšiřujících informací

k zadané tématice, vyhledávají dobové fotografie, které by podpořily narátatorovy vzpomínky, učí se cíleně a efektivně pracovat z různými informačními zdroji (internet, knižní publikace, fotografie rodinných příslušníků žijících v době normalizace v Plzni apod.) ve spojitosti s jejich tématem, v závěru této fáze ještě tým skupinově promýšlí a sepisuje strukturované otázky, které bude pokládat živým pamětníkům v další fázi a dále i formulace úvodního slova, kterým by potencionální pamětníky zaujali.

- Fáze výzkumná** – žáci v týmu se rozdělí do výzkumných dvojic a s otázkami i zvolenými obrazovými materiály pro podnícení vzpomínek pamětníků vyrazí do centra města, (Jelikož se jedná o žáky základní školy, učitel může vymezit prostor, ve kterém se smí žáci pohybovat. např. frekventovaná pěší zóna Smetanových sadů, či plzeňské náměstí apod.), žákům je vymezen čas a místo, na kterém se po uběhnutí termínu zase celá třída sejde; jakmile jsou vydány pokyny, žáci mohou začít s oslovováním konkrétních osob, jejich úkol je nejen předem správně vytipovat vhodného pamětníka, ale i na základě několika zjišťovacích otázek odhadnout, zda je pamětník k rozsáhlejšímu rozhovoru vhodný, pokud mají žáci k dispozici i nahrávací zařízení, je jejich úkolem požádat pamětníka o prvotní souhlas. Otázky směřující k pamětníkům by měly postihnout nejen informace o dřívějších funkcích jednotlivých objektů, ale i o náladě a pocitech, které vzpomínky na tyto objekty v narátorech vyvolávají.
- Fáze analýzy a zpracování** – žáci se po návratu do školy navzájem informují o získaných informacích a společně rozhodují, které získané informace mají největší význam a měly by být použity, zároveň posuzují objektivitu názorů a vzpomínek jednotlivých osob, které byly osloveny. Poté následuje fáze zpracování, ve které žáci vytvářejí grafickou podobu plakátu s plánkem centra města uprostřed. Výtvarné zpracování pedagog ponechává v kompetenci skupiny, zároveň s výrobou finálního produktu se žáci ve skupině opět s hlavním slovem team leadera domlouvají, jakým způsobem bude výsledek práce prezentován, pedagog žáky předem upozorní, že každý žák bude aktivně účasten této prezentace.

5. **Závěrečná prezentační fáze** – žáci prezentují ve skupinách výsledky svého projektu, vysvětlují systém zpracování, proč a jak volili jednotlivá hesla, věty, výroky, proč a jak vybírali určité zdroje, přílohy, fotografie apod. V záběru zhodnotí team leader práci skupiny, popíše jednotlivé fáze procesu, kdo a jak se podílel a zapojil, jak probíhalo rozdělení jednotlivých úkolů, co se jim na spolupráci líbilo, kde cítili jisté slabiny, následují možné návrhy na zlepšení. Po prezentaci všech skupin může následovat závěrečná diskuze celé třídy o prožitcích samotných žáků a vyjádření se k samotné metodě orální metodě, v čem cítili její přínos a co se jim naopak nelíbilo. Jednotlivé plakáty pak mohou být vystaveny na vhodném místě ve škole, v případě velké originality plakátů a velkého vkladu energie žáků může mít tento projekt i pokračování ve formě výstavy pro „veřejnost“, kdy by žáci mohli prezentovat jednotlivé plakáty širšímu obecnstvu s cílem zvykat si na veřejný projev a získávání širší zpětné vazby od „veřejnosti“.

Zkušenost s využitím projektu ve výuce

Projekt č. 1 byl dne 21. 6. 2011 aplikován na Gymnáziu Luďka Píka v Plzni v Opavské ulici ve třídě sekundy A, která odpovídá 7. třídě základní školy. Projektu byla vyčleněna jedna vyučovací hodina s rozsahem 45 minut a podle toho byl i projekt okleštěn o méně důležité části v zájmu naplnění cíle projektu. Cílem projektu bylo seznámení žáků s tematikou události vypálení Lidic a s důrazem na ověření efektivity metody orální historie v praxi, tomuto cíli byla věnována především závěrečná část hodiny.

Na začátku hodiny dostali žáci obrazovou přílohu (Příloha č.1), která sloužila jako úvodní motivace v hodině, úkolem žáků bylo podle pečlivě vybraných obrázků odhalit, o jaké časové období se jedná a své tvrzení zdůvodnit na základě rozpoznání událostí a faktů vyobrazených na jednotlivých obrázcích. S obrazovou přílohou si žáci poradili velice sbadno, dokonce se zde rozvinula velmi zajímavá diskuze a zazněla řada detailních informací k jednotlivým obrázkům. Aktivně se zapojilo téměř 90% třídy. Po úvodním úkolu následovalo rozdání pracovních listů, kde byly v hlavičce

MEMO 2012/1

(viz Příloha č. 2 uvedeny hlavní faktografické údaje o tématice Vyhlazení Lidic. Vzhledem k omezenému časovému prostoru byla zvolena volná výkladová forma učitele, ve které byly zmíněny detailnější informace o této události, žáci mohli jednotlivé informace sami volně doplňovat a podílet se tak na samotném výkladu. I tento úkol se setkal s velkou odezvou žáků, jejich znalosti byly často velmi překvapující, přesto, že ve třídě nebyl jediný žák, který by předem například navštívil Památník Lidice, či zhlédl právě v kinech nabízený film Lidice.

Před zhlédnutím videa, byli žáci požádáni o přečtení úkolů v poslední části pracovního listu, jež v této fázi posloužily jako motivace ke zkvalitnění koncentrace žáků před promítáním. Vzhledem k výběru emotivního videa, byl během celé 15 minutové nahrávky ve třídě naprostý klid a koncentrace žáků velmi vysoká, jak se projevilo i při závěrečné diskuzi. Mezi pozoruhodný fakt patří také to, že několik žáků zhlédlo příspěvek nevědomky s „otevřenou pusou“.

Během závěrečné diskuze i po bližším prozkoumání pracovních listů bylo partneré, že žáci si pamatovali spoustu důležitých detailů. Co hodnotím jako nejpřínosnější a nejpodstatnější fakt, je vážnost a uvědomění, s jakými žáci k vypracování posledních úkolů přistupovali. Na otázku, čím je svědectví přímého pamětníka výjimečné, všichni jednomyslně odpověděli: Že přežil a navíc byl schopen o zažité zkušenosti vypovídat. I z dalších odpovědí bylo partneré, že si uvědomují, jak náročné je rozhovor s pamětníkem udělat. V odpověď na otázku, zda by byli schopni podobný rozhovor s pamětníkem uskutečnit, odpověděla však většina: Ne. S vysvětlením, že na takovýto projekt je nutno mnoho odvahy a zkušeností.

Závěrečných několik minut jsme s žáky věnovali jejich vlastním zkušenostem s přímými pamětníky v podobě jejich rodinných příslušníků. Diskuze byla nosná, mezi najzajímavější závěry patřily názory, jako např. „Líbí se mi vyprávění babičky, protože umí vyprávět hodně poutavě.“; „Babičky vyprávění by zajímavé bylo, bohužel díky stáří dost zapomíná a často odbíhá od tématu a já se v jejím vyprávění ztrácím.“ apod.

Závěrem bych ráda podotkla, že tuto zkušenost považuji za inspirativní. Aktivita žáků a jejich schopnosti mě mile překvapily. Z projektu také vyplynulo, že

hodina byla přínosem pro žáky, odnesli si nejen informace, ale i určitý prožitek atmosféry. Nutno je také podotknout, že přesto, že byla nutná rozsáhlejší příprava pro tuto hodinu, výsledek odpovídal náročnosti přípravy.

Výzkum prováděný formou dotazníku u učitelů dějepisu 2. stupně základních škol

Po zkušenosti s aplikací orální historie ve výuce jsem se rozhodla oslovit učitelé základních škol s krátkým dotazníkem, který by pomohl zhodnotit reálný stav užívání metody orální historie v prostřední druhého stupně základních škol v současné době a názor učitelů na samotnou metodu. Dotazník byl rozeslán náhodně na školy po celé České republice v počtu 30 exemplářů a ve 2/3 byly získány zpět velmi zajímavé příspěvky, názory a odpovědi.

Seznam položených otázek:

- 1. Jak často používáte metodu orální historie a v jaké podobě?*
- 2. V čem vidíte přínos orální metody ve vyučování?*
- 3. V čem podle Vás spočívají její nevýhody?*
- 4. Zahrnujete metodu orální historie do průběhu výuky nebo si na ni vyčleňuje zvláštní časové kapacity, např. formou projektu?*
- 5. Odkud získáváte nové informace o nejnovějších metodách, absolvujete v rámci školy nějaká školení?*

S častostí používání metody orální historie byli pedagogové bohužel v 90 % názorů zajedno. V lepším případě metoda pamětnické besedy probíhá na základních školách maximálně jednou ročně a to hromadně, ve větším prostoru a pro několik tříd zároveň, s minimálním prostorem pro dotazy žáků a komfort samotného narátora. Jen

MEMO 2012/1

ve výjimečných případech jsem se setkala s odpovědí, že je tato metoda využívána častěji, pokaždé s pamětníkem zaměřeným na jiné časové období.

Co se týče jednotlivých forem užití metody, pedagogové se vesměs přikláněli k názoru, že shánět živého pamětníka je velmi náročné a tak raději volí formu videozáznamů s pamětnickými výpověďmi. Jen ve výjimečných případech pak byla metoda orální historie využita v rozsáhlejšímu projektu, či přímo v tvorbě například dokumentárního filmu, sborníku k určité události apod.

S velikou širší odpovědí jsem se setkala hlavně při hodnocení pozitiv a negativ této metody. Co se týče kladů orální historie, hodnotili pedagogové kladně hlavně její emocionální sílu, která oslovuje i méně koncentrované a méně motivované žáky. Všichni se shodli na tom, že orální historie přispívá k obohacení výuky, hlavně u problematických období moderních dějin. Mezi další názory se objevila vhodnost propojení "velkých" dějin s "malými" - osobními.

Pedagogové dokázali zároveň poukázat na mnohá negativa metody, jež byla v některých případech až dosti otevřeně podána. Mezi ty nejčastější patřil názor, že hlavním záporem je velká časová náročnost přípravy na hodinu, hlavně na tu s živým pamětníkem. Upozorňovali na častou neobjektivitu především starších lidí a někdy také na jejich zacházení do přílišnými detaily, které pak žáky časem přivádějí k poklesu pozornosti a neorientaci v tématu. Mezi ojedinilejší názory pak patřila například zmínka, pravděpodobně z přímé zkušenosti pedagoga, kdy při besedě s přímým narátorem došlo až k incidentu na základě nervové nestability staršího narátora a naopak nedostatečné úcty studenta. Jeden z učitelů upozornil na nízká zkušenost začínajících pedagogů, kteří metodu rádi používají, kteří však přecení své síly při přípravě a řízení samotné diskuze, a efekt nebývá pozitivní. Mezi názory zazněl i názor, že práce s živým pamětníkem je čím dál tím více limitována, protože dnes je beseda vhodná již jen s pamětníky, kteří zažili maximálně rok 1968, se staršími pamětníky již není spolupráce díky porokčilejšímu věku téměř možná a vůbec ne vhodná na ZŠ.

Z výzkumu obecně vyplynulo, jak již bylo zmíněno, že využití práce s přímým pamětníkem ve výuce je věnován čas jen výjimečně. Spíše tedy probíhá

výuka v hodinách pomocí audio či videonahrávek a nebo je prováděn samostatný výzkum žáka doma, kdy si tento za narátora volí rodinného člena. Nicméně z výzkumu také vyplynulo, že ve většině rodin je šance na získání celistvějších odpovědí od pamětníků velmi mizivá, nejsou-li žáci jako tazatelé předem řádně a pečlivě připravení. To však naráží na nedostatek času určeného předmětu dějepisu, učitelé raději zvolí nezmeškání učiva než zdlouhavé aktivizační a oživovací metody.

Závěrem bych ještě ráda zmínila zdroje, ze kterých pedagogové v rámci tématu v současnosti čerpají. Prakticky žádný zdroj se v odpovědích neopakoval, pestrost byla značná. Z výpovědí vyplynulo, že je zde sice finanční limitace, co se týče možnosti nákupu pomůcek a návštěvy vhodných školení, ale v zásadě každý dotazovaný pedagog již určitou formou školení o metodě orální historie prošel. Někteří těchto školení dokonce absolvovali hned několik. Velmi milým zjištěním bylo, kolik škol se již zapojilo do projektu Stopy totality, ve kterém je mimo jiné i postupně zpřístupňováno mnoho nových pamětnických výpovědí. Mezi dalšími možnostmi školení učitelé uváděli jako velmi kvalitní insituce: sdružení Zapomenutí, katedra historie při FF UPOL, školící středisko HYL a další. Mnoho učitelů pochválilo i dostupnost odborné literatury. Za nejzajímavější ovšem považují názor pedagoga, který upozornil na novou řadu učebnic využívajících i metodu orální historie a tou je serie učebnic nakladatelství Dialog. Motivačním konstruktem, který prolíná celou tuto řadu učebnic, je stylizovaný rozhovor mladé dívky a chlapce s fiktivními pamětníky jednotlivých významných období moderních dějin.

Z mého dílčího výzkumu vyplývá, že učitelé mají poměrně velké povědomí o možnostech a výhodách metody orální historie, která poskytuje velký prostor invenci. Nicméně je evidentní, že někteří pochybují o její efektivitě a hodnotí negativně její časovou náročnost, spojenou s náročnou přípravou i časově náročnou realizací. Proto si myslím, že by jedním z nejdůležitějších úkolů didaktiků do budoucích let měla být příprava dostatečného množství využitelných materiálů a didaktických pomůcek, které by učitelům tuto přípravu usnaňovaly.

Seznam literatury

VANĚK, M. a kol.: *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: 2007.

STRADLING, R.: *Jak učit evropské dějiny 20. století*. Praha, 2003.

ROBERTS, B.: *Biographical research*. Philadelphia, 2002.

RITCHIE, A.D.: *Doing oral history*. New York, 2003.

BORNAT, J.: *The turn the biographical methods in social science*. New York, 2000.

BORNAT, J.: *Doing life history research*. Open University Press, 2002.

KALHOUS, Z. a kol.: *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002.

KRATOCHVÍLOVÁ, J.: *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: Masarykova univerzita, Katedra pedagogiky, 2006.

TEICHMAN, M.: *Historie v nepokřiveném zrcadle. Druhá světová válka 1939 – 1945*. Praha, 1991.

VALIŠOVÁ, A. a kol.: *Pedagogika pro učitele*. Praha, 2007.

Použité internetové zdroje:

USC Shoah Foundation. Dostupné z www: <http://dornsife.usc.edu/vhi/>. [Cit. dne 22. 4. 2011].

Metodický internetový portál pro didaktiku dějepisu Dostupné z www: <http://rvp.cz/>. [Cit. dne 22. 4. 2011].

O autorce:

*Mgr. Hana Prunerová (*1988)*, absolventka Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni, obor dějepis - občanská nauka, zajímá se o moderní didaktiku dějepisu.

e-mail: hana.prunerova@seznam.cz

MEMO 2012/1

Příloha

Obrazová příloha k projektu č. 1

MEMO 2012/1

Pracovní list k projektu č. 1

Fakta v bodech:

- Lidice vypáleny 10.6. 1942 K.H.Frankem po atentátu na Heydricha jako pomsta českému a zahraničnímu odboji, zároveň měly sloužit jako zastráňovací akce
- Záminkou akci prošetřování podezřelého milostného dopisu
- Lidice obklíčeny v noci z 9. na 10. června 1942, muži od 15ti let zavřeni na Horákově statku, ženy odvezeny do Kladna k následnému převozu do koncentračního tábora, děti částečně odeslány na převýchovu, zbytek dětí po převozu do Chelmna usmrcen v plynových komorách
- Muži ráno 10.6. 1942 vyvedeni před Horákův statek obložený matracemi, po 10ti popraveni, celkem povražděno 173 mužů, nejstaršímu bylo 884 let, nejmladšímu 14 let
- Cennosti, dobytek a další majetek shromážděny a odvezeny do sousední vesnice
- Celkem přišlo o život 340 lidických obyvatel (192 mužů, 60 žen a 88 žen)

MEMO 2012/1

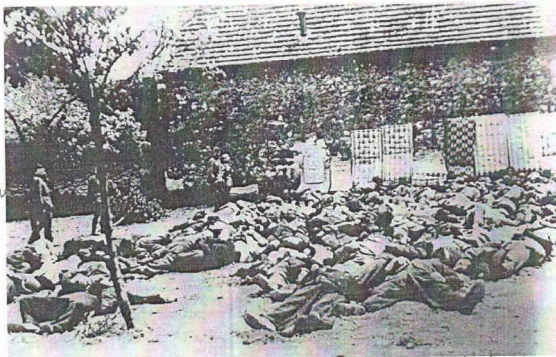
Úkoly:

1. V jakém prostředí je rozhovor natáčen a proč?
2. Vstupuje tazatel do rozhovoru často nebo jen v případě nutnosti a proč?
3. Zaznamenal/a jsi nějaké známky přerušení rozhovoru (stříh apod.)? Pokud ano, z jakého důvodu?
4. Čím je přímé svědectví pamětníka pro Tebe výjimečné?
5. Které informace Tě zaujaly a proč?
6. Byl by jsi schopný provést sám podobný rozhovor?
7. Co by jsi k tomu potřeboval?
8. Měl/a jsi někdy příležitost dělat rozhovor s přímým pamětníkem (např. z rodiny)?

Příklad vypracovaného pracovního listu studentem sekundy

Fakta v bodech:

- Lidice vypáleny 10.6. 1942 K.H.Frankem po atentátu na Heydricha jako pomsta českému a zahraničnímu odboji, zároveň měly sloužit jako zastrašovací akce
- Záminkou akce prošetřování podezřelého milostného dopisu
- Lidice obklíčeny v noci z 9. na 10. června 1942, muži od 15ti let zavřeni na Horákově statku, ženy odvezeny do Kladna k následnému převozu do koncentračního tábora, děti částečně odeslány na převýchovu, zbytek dětí po převozu do Chelma usmrčen v plynových komorách
- Muži ráno 10.6. 1942 vyvedeni před Horákův statek obložený matracemi, po 10ti popraveni, celkem povražděno 173 mužů, nejstaršímu bylo 884 let, nejmladšímu 14 let
- Cennosti, dobytek a další majetek shromážděny a odvezeny do sousední vesnice
- Celkem přišlo o život 340 lidických obyvatel (192 mužů, 60 žen a 88 žen)

254
1/11
10 x 15 m
šachov
4 m šachovka

2

3

1. V jakém prostředí je rozhovor patáčen, a proč?
na venkově / obyčejný / přírodní, aby se v čitil dobře.
2. Vstupuje tazatel do rozhovoru často nebo jen v případě nutnosti a proč?
ne vstupuje pouze pokud nezjistím nic - výraz
3. Zaznamenala/jsi nějaké známky přerušeni rozhovoru (stříh apod.)? Pokud ano, z jakého důvodu?
ano, je pro něj těžké o tom vyprávět a jak pokračuje chvíli
4. Čím je přímé svědectví pamětníka pro Tebe výjimečné?
On přežil a navíc bylo dráždění události a navíc o mluví vyprávěl
5. Které informace Tě zaujaly na proč?
obsahem.
6. Byl by jsi schopný provést sám podobný rozhovor?
ne
7. Co by jsi k tomu potřeboval?
pamětník, měř na nabídkám, peníze, nervy
8. Měl/a jsi někdy příležitost dělat rozhovor s přímým pamětníkem (např. z rodiny)?
ne